

Kuuluuko Kehotunnekasvatus kaikille? Osa 1 - Maahanmuuttaja taustaisten perheiden kohtaaminen

Väestöliiton monikulttuurisuuden
asiantuntija Anita Novitsky

Opetushallitus ohjeistaa:

- **Varhaiskasvatustilain mukaan:**
 - › jokaiselle lapselle tulee tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, sekä
 - › valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä.
- **Varhaiskasvatus tukee perheen kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan ja tutustuttaa myös suomalaiseen kulttuuriin.**
- **Huoltajille tulee kertoa varhaiskasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä.**

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/maahanmuuttajataustaiset-oppijat-varhaiskasvatuksessa>

Mitä kotoutuja saa kotokoulutuksessa?

- Suomen lain peruseriaatteen
 - Valitettavan usein informaatio hyvin suppeaa
 - Usein tietoa lähinnä työlainsäädännöstä
- Lain perusteet olisi välttämätöntä tuntea, jotta tietämättömydestä johtuvia lain rikkomuksia ei tapahtuisi.
- Suuri osa muuttajista tulee Suomeen perhesuhteen perustella.
 - Heille parisuhteeseen, vanhemmuuteen, lasten oikeuksiin sekä huoltajuuteen liittyvä tieto on keskeistä ja kiinnostavaa tietoa.

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusten opetussuunnitelman perusteissa ei seksuaalisuus-teemaa ole.

- > koska ei ole velvoittavaa ohjeistusta, opettajat käsittelevät tai ovat käsittelemättä ainetta oman osaamisensa, intressiensä ja kokemuksensa mukaisesti.

Opettajien kokemusten mukaan tasa-arvoon liittyvät teemat ”helpompia” kuin seksuaalisuuteen liittyvät aiheet.

- > opettajasta riippuen, kotoutumiskoulutuksissa käsitellään jonkin verran avioliittoa, lastenkasvatusta, mutta moninaisesta seksuaalisuudesta ja seksuaalioikeuksista puhutaan väin vähän tai ei lainkaan.

Opettajilla hyvin vaihteleva osaaminen, tahtotila ja koetut esteet käsitellä seksuaalisuuteen liittyviä teemoja.

- opettajat kokevat oman osaamisen hyvin puutteellisena ja riskinä ”liian läheisen” suhteen muodostumisen opiskelijoiden kanssa. Epävarmuus ja materiaallinen puute, sekä käsitys sukupuolirooleista olivat myös esteenä aiheen käsittelylle.

Kotoutumiskoulutuksen kokemuksia:

Kotoutumiskurssien opiskelijat ovat erittäin vastaanottavaisia. Kyse on siitä, miten asian esittää.

Monikulttuuriset vanhemmat ovat yhtä vastaanottavaisia tässä aiheessa kuin keskimäärin suomalaisetkin: joitain kiinnostaa, jotkut arastelee.

Aiheiden käsittelyyn tarvitaan aikaa.

Kuvat, arkisuus, yksinkertaisuus, havainnollistaminen ja esimerkit tärkeitä omaksumisen välineitä.

Molemmin puolinen kunnioitus:
ei torjuntaa eikä mukautumista,
kummaltakaan puolelta.

Vanhemmat ”kehotunnekasvatettava” ensin

- Jos vanhemmilla ei ole tietoa, ei tieto välity lapsille.
- Jos taas vain lapsella on tieto, saattaa se aiheuttaa kitkaa vanhempien ja lasten välille perheessä.

Maahanmuuttaja vanhemman seksuaaliterveyden haasteet: kulttuuriset tekijät

- Olematon seksuaalikasvatus.
- Tieto ja ymmärrys seksuaalisuudesta vain ”kokemusperäistä”.
- Lapsuuden ja nuoruuden määritelmät – oikeudellinen aspekti.
- Yhteisöllisyys ja yksityisyys – julkisen ja yksityisen välinen suhde.
- Sukupuolten toiminta-alueet.

Tutkimusten mukaan

Maahanmuuttajien seksuaalivonnan tärkein tavoite on avoin mieli – ei erityiskoulutus.

Empaattinen ja kiireetön asenne.

Ymmärrys siitä, että voi olla vaikea sanoittaa seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyviä asioita.

Tasa-arvo Suomessa

Suomalaisen lain määrittelemä tasa-arvo ja sen arjen merkityksen ymmärtäminen on edellytys onnistuneelle kotoutumiselle.

Perhe-elämään ja seksuaalisuuteen liittyvät oikeudet ja velvoitteet kiinnostavat monia maahan muuttaneita.

- > Asiat jäävät kuitenkin helposti täsmentymättömiksi ja epäselviksi, jolloin niitä tulkitaan oman tietopohjan perusteella.

”Sukupuolten välinen tasa-arvo” ei kaikkialla maailmassa vastaa suomalaista tulkintaa.

- > Monissa kulttuureissa tasa-arvo = mies ja nainen viihtyvät heille määrättyissä tehtävissään.
- > Myös käsitys seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta eroaa usein suomalaisesta kulttuurista ja laista.

Tärkeä tasa-arvo: Yhdenvertaisuus

- Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa kaikilla ihmisillä tulee olla yhdenvertaiset oikeudet muun muassa kouluttautua ja saada erilaisia palveluja
 - › koskee myös oikeutta seksuaalikasvatukseen ja tietoon sukupuolten välisestä tasa-arvosta.
- Hallintolain mukaan asiakkaalle on annettava tietoa palveluista ja sopivaa palveluohjausta, vaikka asiakas ei osaisi kysyä asiasta
- **Lapsen oikeus omaan kehoon, ääneen, tietoon.**
- Maahan muuttaneiden oikeus saada tietoa tasa-arvosta ja seksuaalisuudesta ei aina ole toteutunut aiemmissä ympäristöissä.
 - › On erityisen tärkeää tarjota tätä tietoa kunnioittavasti.
 - › Riippumatta kotoutujan etnisestä taustasta, iästä, uskonnosta tai muusta tekijästä.

Uskalla puhua seksuaalisuudesta

- Tarjota maahan muuttaneille mahdollisuus puhua seksuaalisuuteen liittyvistä kysymyksistä!
 - > Näin annat heille luvan tulla kohdatuksi kokonaisina ihmisinä.
 - > Näin annat viestin: Seksuaalisuudesta puhuminen ja kysyminen on sallittu.
 - > Usein heillä ei ole foorumia, missä tästä puhuisi. Perhe? Eteinen? Vanhempainillat? Pienryhmät?

Uskalla puhua seksuaalisuudesta

Saatat epäröidä, ettei sinulla ole valmiuksia kohdata seksuaalisuuteen liittyviä monimutkaisia tai omalle kulttuurille vieraita kysymyksiä.

> Ohjaa eteenpäin, avun piiriin, ellet itse tiedä tai uskalla neuvoa.

- > Seksuaalisuuden puheeksi ottaminen ei tarkoita sitä, että sinun pitäisi ”tietää paremmin”.
- > Maahan muuttajaa ei pidä alkaa hoitaa, tai hänen käsityksiään ”korjata”.
- > Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse osata vastata.
- > Asioista saa olla eri mieltä. Ei ole kiire.
- > Tärkeintä viesti, että tätä voi puhua ja miettiä yhdessä.